

УДК 658.014.1

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i62.133957>

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Давидова О.Ю., к.т.н., доцент (ХДУХТ)

У статті за результатами аналізу підходів вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів щодо оцінки управління, інноваційного управління та розвитку підприємств сформовано авторську систему методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємств. Визначено критерії відбору методів оцінки ефективності формування інноваційного управління розвитком підприємств. Розроблено алгоритм використання методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємства. Визначено, що інноваційне управління розвитком підприємства треба оцінювати комплексно за критеріями і напрямками діяльності.

Ключові слова: управління, розвиток, інноваційне управління розвитком підприємств, методи оцінки, ефективні управлінські рішення.

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННОГО УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ПРЕДПРИЯТИЙ

Давыдова О.Ю., к.т.н., доцент (ХГУПТ)

В статье по результатам анализа подходов отечественных и зарубежных ученых-экономистов по оценке управления, инновационного управления и развития предприятий сформирован авторскую систему методов оценки инновационного управления развитием предприятий. Определены критерии отбора методов оценки эффективности формирования инновационного управления развитием предприятий. Разработан алгоритм использования методов оценки инновационного управления развитием предприятия. Определено, что инновационное управление развитием предприятия нужно оценивать комплексно по критериям и направлениям деятельности.

Ключевые слова: *управление, развитие, инновационное управление развитием предприятий, методы оценки, эффективные управленческие решения.*

SCIENTIFIC AND PRACTICAL METHODS ESTIMATION INNOVATIVE MANAGEMENT ENTERPRISE DEVELOPMENT

*Davydova O.Y., Ph.D in Technical, Associate Professor
(Kharkiv State University of Food Technology and Trade)*

A management is impossible development any enterprise without development strategic directions of activity, that based on innovations and have innovative character. Innovative character in a management development enterprise is one important factors qualificatory his success with a market environment, his stability and competitiveness.

In the article on results the analysis approaches home and foreign scientists-economists estimation management, innovative management and development enterprises the authorial system methods estimation innovative management is formed by development enterprises. The criteria selection methods estimation efficiency forming innovative management development enterprises are certain.

Activity enterprise comes true under influence external and internal environment, therefore, estimation innovative management allows to educe backlogs his increase development enterprise both inwardly and outside with the purpose forming strategic development and increase competitiveness.

The algorithm the use methods estimation innovative management is worked out by development enterprise, that will allow to promote efficiency functioning enterprises, will provide steady development at the competition market.

Forming effective decisions on introduction innovative management development enterprise maybe due to realization theoretical ground choice methods, determination their advantages and defects, to define expediency their use for to the certain range problems.

All considered methods estimation innovative management by development enterprises unidirectional : one method takes into account backlogs in the use factors production, other is a cost these factors, third is a motivational factor etc. It is certain that innovative management it is needed to estimate development enterprise complex on criteria and directions activity.

Key words: *management, development, innovative management of enterprise development, assessment methods, effective management decisions.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування більшість промислових вітчизняних підприємств знаходяться в критичному стані, це пов'язано з тим, що використовуються застарілі технології та обладнання, випускається продукція, яка є неконкурентоспроможною, не відповідає світовим вимогам, низький рівень кваліфікації працівників та ін. Для виходу з кризового стану необхідно впроваджувати систему інноваційного управління розвитком підприємств, але для цього необхідно виявити недоліки та переваги в роботі самого підприємства за допомогою використання методів оцінки роботи підприємства потребує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем оцінки інноваційного управління та розвитку підприємств присвячено багато робіт вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів, таких як: Диканя В. [1], Мескона М. [3], Перерви П. [4], М. Портера [5], Прохорової В [6], Татар М. [9], Чобіток В. [7], Фатхутдинов Р. [8], Янкового О. [2] та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Не дивлячись на значні досягнення в формуванні методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємств, які ґрунтуються на наукових дослідженнях і накопиченому досвіді, залишається багато невирішених теоретичних і практичних питань.

Метою статті є обґрунтування методів оцінки оцінки інноваційного управління розвитком підприємств та рекомендації щодо їх ефективного використання на основі аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожний метод розробляється в межах певної теорії, яка тим самим виступає його необхідною передумовою. Ефективність, сила кожного методу обумовлена змістовністю, глибиною, фундаментальністю теорії. У свою чергу, метод розгортається в систему і використовується для подальшого

заглиблення й розгалуження знання та його матеріалізації.

Різноманітність сфер людської діяльності обумовлює великий спектр методів, які можуть бути кваліфіковані за різними критеріями. Насамперед, слід виділити методи матеріальної і духовної (ідеальної, теоретичної) діяльності. Водночас, методи можна класифікувати: за масштабами (згідно з філософськими категоріями) на одиничні (специфічні) особливі й загальні (всезагальні).

Під час вибору методів управління розвитком підприємств вирішальне значення має спрямованість на впровадження інноваційних напрямів. Єдиної формули корпоративної філософії не існує. Головне, щоб вона була зрозуміла колективу й чітко визначала місію і цілі; відповідальність підприємства; пріоритет корпоративних принципів над доходами; чітку корпоративну культуру – загальний стиль компанії, відчуття, яке вона формує.

Для ефективного інноваційного управління розвитком підприємств необхідно використовувати набір різних інструментів менеджменту. Головною базою сучасних підходів до інноваційного управління розвитком підприємств є процесний підхід, який припускає визначення набору процесів, що виконуються на підприємстві, і подальшу роботу з ними.

На основі вибору методів для здійснення окремих етапів дослідження визначається загальна методика дослідження - сукупність методів і прийомів, необхідних для його проведення.

Головне призначення будь-якого методу - на основі відповідних принципів (вимог, приписів і т. п.) забезпечити успішне вирішення певних пізнавальних і практичних проблем, приріст знання, оптимальне функціонування і розвиток тих чи інших об'єктів.

Аналіз літературних дозволив сформувати систему показників оцінки інноваційного управління розвитком підприємств, яка представлено на рис. 1.

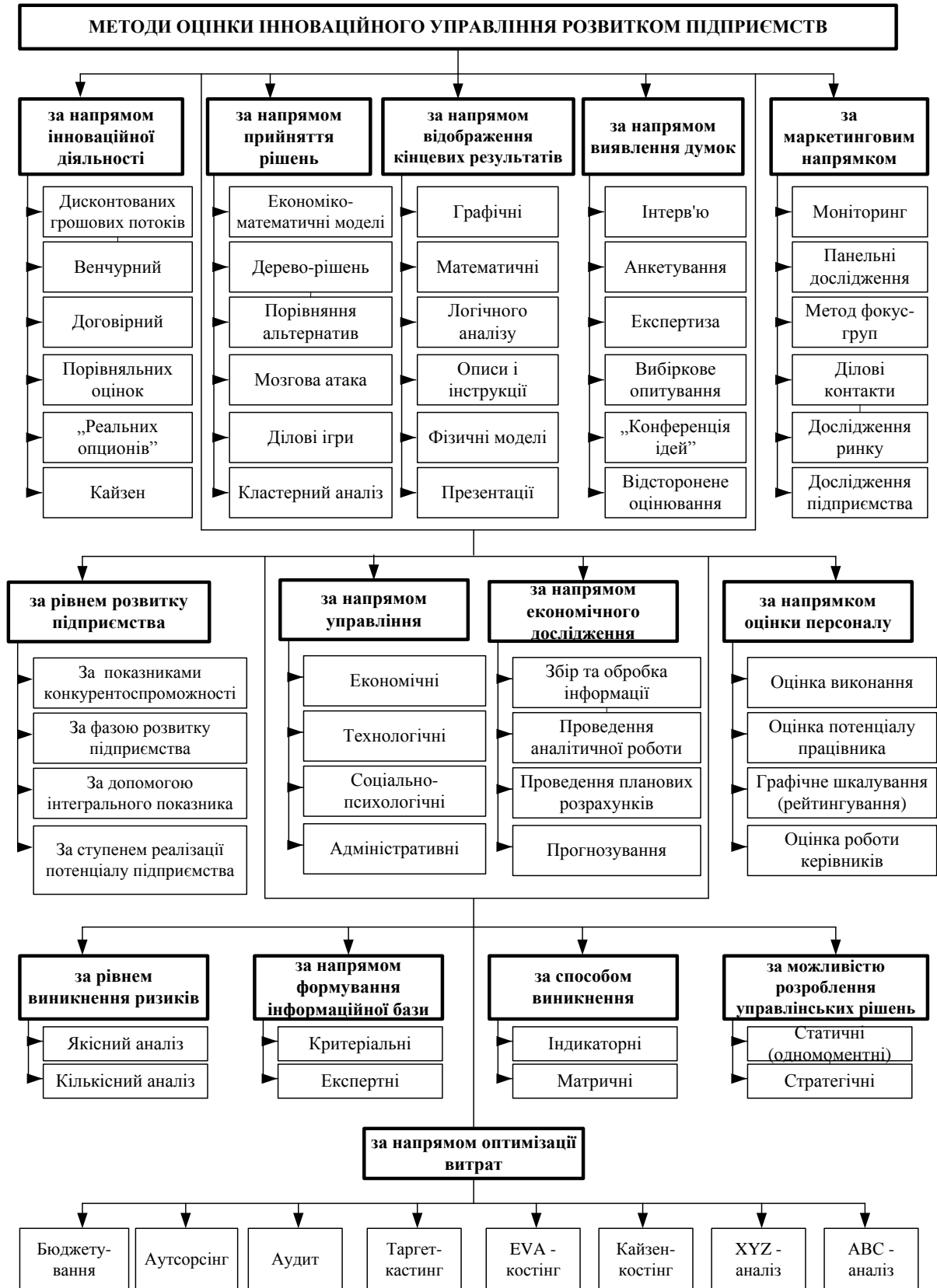

Рис. 1. Методи оцінки інноваційного управління розвитком підприємств

Доречно зауважити, що для формування сукупності показників було попередньо проаналізовано підходи вчених-економістів до оцінювання інноваційного управління розвитком підприємств.

Аналіз сучасної економічної вітчизняної та зарубіжної практики свідчить, що вагомих результатів підприємства можуть досягати лише за умови систематичного і цілеспрямованого новаторства, націленого на пошук можливостей, які відкриває середовище господарювання щодо впровадження нових креативних методів управління, які нададуть можливість освоєння нових ринків і форм функціонування. Це передбачає особливий, новаторський стиль господарювання, в основі якого – орієнтація на нововведення та систематичну і цілеспрямовану інноваційну діяльність.

Отже, для оцінки ефективності інноваційного управління розвитком підприємств необхідно використовувати комплекс методів, результати яких нададуть змогу оцінити переваги та недоліки, виявити додаткові резерви, мотивувати персонал, знижувати витрати, підвищувати попит та завойовувати нові ринки.

Для ефективного використання обґрунтованого методу необхідним є наявність кількісного та якісного інформаційного забезпечення з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств.

З метою оцінки інноваційного управління розвитком підприємств використовується ряд загальнонаукових прийомів: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, спостереження, порівняння, моделювання, абстрагування, конкретизація, системний аналіз, оцінка, класифікація та ін.

У сучасних умовах ринкової економіки конкурентоспроможність - реальна і потенційна здатність компаній проектувати, виготовляти і збувати

продукцію. Згідно із теорією ефективної конкуренції інтенсивність конкуренції визначають потенціалом ринку; конкурентними позиціями підприємств; можливостями для нововведень тощо.

Аналіз цих чинників є складним комплексним процесом, оскільки складається з безлічі різних чинників. Проте ця оцінка необхідна підприємству для розробки основних напрямів зі створення та виготовлення продукції або надання послуг, що мають попит; оцінки перспективи продажу конкретних видів виробів і формування номенклатури; встановлення цін на продукцію та послуги. Складність інноваційного управління розвитком підприємств обумовлюється розмаїттям підходів до його оцінки.

Для визначення необхідної методичної бази оцінки інноваційного управління розвитком підприємств різних видів, необхідно розглянути характеристики кожного методу з точки зору аналітичної інформації, підходів до її обробки, прийнятих критеріїв аналізу, засобу інтерпретації результатів.

Рационально використовувати для більш детальної оцінки рівня інноваційного управління розвитком підприємств методи : за напрямом інноваційної діяльності; за напрямом прийняття рішень; за напрямом відображення кінцевих результатів; за напрямом виявлення думок; за маркетинговим напрямком; за рівнем розвитку підприємства; за напрямом управління; за напрямом економічного дослідження; за напрямком оцінки персоналу; за рівнем виникнення ризиків; за напрямом формування інформаційної бази; за способом виникнення; за можливістю розроблення управлінських рішень; за напрямом оптимізації витрат.

Отже, необхідно визначити критерії відбору методів оцінки ефективності формування інноваційного управління розвитком підприємств, що наведені на рис. 2.

Рис. 2. Критерії відбору методів оцінки ефективності формування інноваційного управління розвитком підприємств

Діяльність підприємства здійснюється під впливом зовнішнього і внутрішнього середовища, тому, оцінка інноваційного управління розвитком підприємства дозволяє виявити резерви його збільшення як всередині, так і зовні з метою формування стратегічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Для визначення необхідної методичної бази оцінки інноваційного управління розвитком підприємства різного типу та масштабу необхідно розглянути характеристики кожного методу з точки зору аналітичної інформації, прийнятих критеріїв аналізу, підходів до обробки, інтерпретації результатів тощо.

Таким чином, у результаті дослідження проведено аналіз існуючих методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємства шляхом визначення відповідності методів заздалегідь висунутим та теоретично обґрунтованим критеріям їх відбору.

Отже, автором запропоновано алгоритм використання методів оцінки інноваційного управління розвитком

підприємства, що узагальнює та синтезує у собі теоретичні та методичні особливості формування етапів вибору комплексу методів

Алгоритм використання методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємства дозволить підвищити ефективність функціонування підприємств, забезпечить стійкий розвиток на конкурентному ринку (рис.3).

На нашу думку, формування ефективних рішень щодо впровадження інноваційного управління розвитком підприємства можливе за рахунок проведення теоретичного обґрунтування вибору методів, визначення їх переваг та недоліків, визначити доцільність їх використання для конкретної проблематики.

Якщо інформації про метод достатньо, необхідно переходити до другого блоку – аналітичного. Визначити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, визначення терміну використання (довгострокового чи короткострокового), отримати необхідні вхідні данні.

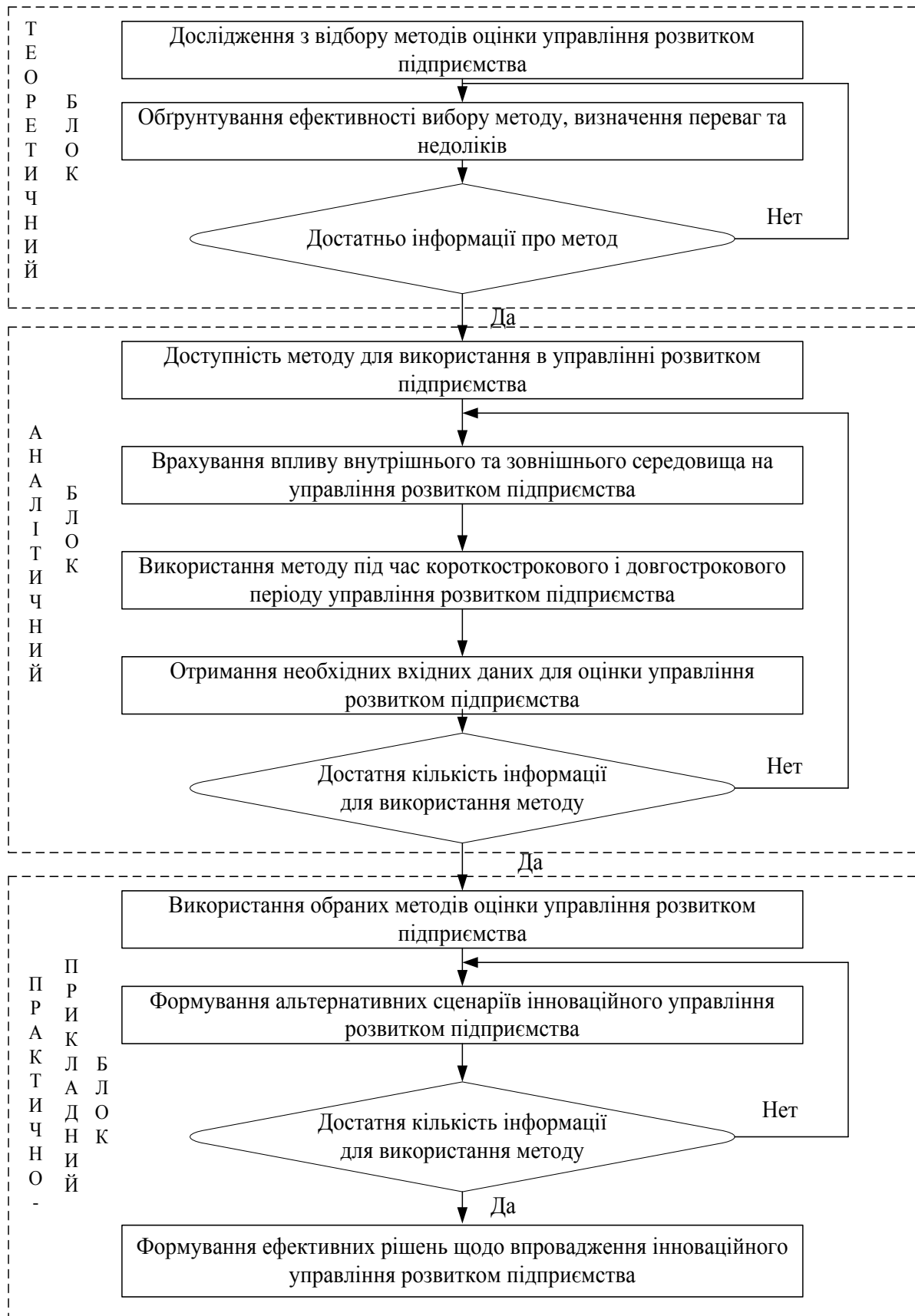

Рис. 3. Алгоритм використання методів оцінки інноваційного управління розвитком підприємства

Якщо кількість інформації та бази даних достатньо для використання методу, тоді проводяться аналітичні розрахунки, якщо даних не достатньо, то повертаються до попереднього етапу.

Наступний блок практично-прикладний, на цьому етапі активно використовують методи оцінки інноваційного управління розвитком підприємства, формуються альтернативні сценарії та при достатній кількості інформації розробляються та впроваджуються управлінські рішення щодо впровадження інноваційного управління розвитком підприємства.

Оскільки математично-статистичний апарат оцінки інноваційного управління розвитком підприємства відповідно до коефіцієнтного методу базується на конкретних показниках, то доцільним є визначення сукупності показників, які будуть комплексно відображати реальний стан конкретного підприємства.

Висновок. Отже, необхідно зазначити, що вищеперераховані методи оцінки інноваційного управління розвитком підприємства односпрямовані: один метод враховує резерви у використанні чинників виробництва, інший - вартість цих чинників, наступний – мотиваційний фактор та ін. На наш погляд, інноваційне управління розвитком підприємства треба оцінювати комплексно за критеріями і напрямками діяльності.

Більшість з наведених методів може бути застосована для оцінки інноваційного управління розвитком підприємства, але жоден не може бути використаний окремо, без доповнень та змін.

На основі аналізу було систематизовано методи оцінки інноваційного управління розвитком підприємства. Проведений аналіз показав, що необхідно у повному обсязі вивчити зарубіжний досвід у сфері методології оцінки інноваційного управління розвитком підприємства, обрати найбільш

прийнятні для вітчизняної системи обліку, статистики та планування підходи, та вже на цій основі будувати власну систему оцінки інноваційного управління розвитком підприємства, оскільки досвіду формування «оцінки інноваційного управління розвитком підприємства» не має жодна країна розвинутої ринкової економіки так само, як не мають його країни з перехідною економікою, у тому числі й Україна.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дикань, В. Л. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / В. Л. Дикань, Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. Серія «Економіка». – 2011. – Випуск 36. – С. 100–105.
2. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / за заг. ред. О.Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2014. – 470 с.
3. Мескон М. Основы менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф., Пер. с англ. – М. : Дело, 1997. – 704 с.
4. Перерва П.Г. Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелєва, Н.П.Ткачова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2015. – № 60 (1169). – С. 50-54.
5. Портер М. Стратегія конкуренції. / М. Портер - К.: Основи, 1998. - 390 с.
6. Прохорова В. В. Економічний розвиток підприємств: теоретико-методологічний підхід : [монографія] / В. В. Прохорова. – Хаків : УкрДАЗТ, 2010. – 523 с.
7. Чобіток В.І. Методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності

машинобудівних підприємств/ В.І. Чобіток // Научно – практический журнал «Экономика и управление». – 2011. - №5 – С. 168-174.

8. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов - М.: ИНФРА - М , 2000. - 312 с.

9. Tatar M. Complex of management models of the enterprise competitiveness for steel industry in the currency instable environment / M. Tatar, O. Sergienko, S. Kavun, L. Guryanova, // Economic Studies. – 2017. – Vol. 26. – Is. 5. – P.102-124.